

ORIENTERINGSSAK

Til:
Universitetsstyret

Møtedato: 10.3.2016 Sak:

Organisering av opptaket til ingeniørutdanninger via forkurs- og realfagskurs ved UiT

Bakgrunn

Universitetsstyret behandlet i sak S 65/15 studieprogramporteføljen for opptak til studieåret 2016/2017. I styrets vedtak, bes universitetsdirektøren om å følge opp signalene fra styrets diskusjon omkring de ulike opptaksveiene til universitetets ingeniørutdanninger, og da særlig opptaket til egne forkurs- og realfagskurs. Etter fusjonen med Høgskolen i Narvik (HiN), tilbys det nå betydelig flere slike kurs rettet mot søkere som mangler nødvendige forkunnskaper for å være kvalifisert for opptak til ingeniør- og sivilingeniørutdanningene.

I denne saken vil universitetsdirektøren gi styret en orientering om forkurs- og realfagskursene, og hvilke nasjonale føringer som ligger til grunn for hvorfor UiT tilbyr disse kursene, til tross for at de ikke er studiepoenggivene.

Opptakskrav

Opptakskrav til ingeniør- og sivilingeniørutdanninger er generell studiekompetanse og matematikk R1+R2 og fysikk 1 fra videregående opplæring. Utgangspunktet er at kvalifiserte søkere søker opptak gjennom Samordna opptak. Når det gjelder søkere som mangler generell studiekompetanse og/ eller nødvendige kunnskaper i matematikk og fysikk, har Kunnskapsdepartementet gjennom forskrift om opptak til høyere utdanning lagt opp til at det kan tas opp studenter gjennom opptak til såkalt spesielt tilrettelagt ingeniørutdanning. Det finnes flere tilrettelagte løp som kvalifiserer for å søke videre opptak til landets ingeniør- og sivilingeniørutdanninger. To av disse løpene er 1-årig forkurs og realfagskurs. Det er i tillegg mulig å søke opptak til 3-årige ingeniørutdanninger via både 3-semesterordningen og Y-veien. Disse to løpene vil ikke bli nærmere omtalt i denne saken.

Universitets- og høgskolerådet (UHR) ved Nasjonalt råd for teknologisk utdanning (NRT) er ett av fem nasjonale råd under UHR. NRT er sektorovergripende og har som oppgave å samordne og styrke norsk teknologisk utdanning, nærmere bestemt ingeniør- og sivilingeniørutdanning.¹ Rådet søker også å legge til rette for at alle læresteder som tilbyr teknologiske utdanninger, praktiserer like opptakskrav for studenter som tas opp gjennom de løpene som Kunnskapsdepartementet har bestemt skal kvalifisere for opptak. UiT har hatt praksis for å følge UHRs anbefalinger når det gjelder opptak til våre ingeniør- og sivilingeniørutdanninger.

¹ Mandatet til NRT er beskrevet på UHR sine nettsider <http://www.uhr.no/rad-og-utvalg/nasjonale-rad>

Totalt anslår UHR at de alternative veiene utgjør ca. halvparten av ingeniørstudentene, og utenom de store byene er andelen størst. Alternative veier er derfor også med på å øke teknologikompetansen i distriktene og dermed bidra til vekst i næringsliv, sysselsetting og bosetting. Dette ifølge UHR i sin rapport fra november 2013 om forkurs, realfagskurs og TRESS².

UHR utarbeidet i 2014 en ny nasjonal fagplan for forkurset (*se vedlegg*). I fagplanen er det også lagt opp til at lærestedene kan ta opp søkere til egne realfagskurs. UiT implementerte den nye planen fra og med opptak til studieåret 2015/2016.

Nærmere om de ulike løpene

1-årig forkurs for ingeniør- og sivilingeniørutdanning

Forkurset er et tilbud som primært er rettet mot søkere som mangler generell studiekompetanse, og som har yrkesfaglig videregående opplæring. Forkursene er ikke studiepoenggivende, men er likevel underlagt universitets- og høyskoleloven. Bestemmelsene om opptak til forkurs er videre regulert gjennom forskrift om opptak til høyere utdanning §§ 3-3 og 4-4. Søkere som har bestått 1-årig forkurs for 3-årig ingeniørutdanning og integrert masterstudium i teknologiske fag etter fagplan av 2014, eller som har bestått 1-årig forkurs for ingeniør- og maritim høyskoleutdanning er kvalifisert for å søke opptak til de fleste av landets ingeniør- og sivilingeniørutdanninger. UiT har siden fusjonen med Høgskolen i Tromsø i 2009 tilbudt et slikt forkurs. Etter fusjonen med HiN tilbys det fra høsten 2016 i tillegg forkurs i Alta, Narvik, Bodø og Mo i Rana.

Tabell 1: Oversikt over opptatte studenter (registret møtt) på 1-årig forkurs for ingeniør- og sivilingeniørutdanningen 2012-2015

1-årig forkurs (søkere møtt)	2012	2013	2014	2015
Tromsø	96	92	80	56
Narvik	252	246	90	53
Alta	171	147	47	29
Bodø	102	126	36	22
Mo i Rana	81	81	34	19
Harstad	-	105	21	-
Svalbard	-	-	17	-

Kilde: Felles Studentsystem (FS)

Nedgangen i opptakstillene i 2014 og 2015 skyldes i all hovedsak den endrede situasjonen knyttet til arbeidsmarkedet i olje- og gassnæringen. Opptakstillene de siste årene viser likevel at kursene er en viktig alternativ rekrutteringsvei inn til UiTs ingeniørutdanninger. Søkere som består hele forkurset vil kunne konkurrere i en egen forkurskvote når de søker opptak til ingeniør- og sivilingeniørutdanninger gjennom Samordna opptak. Ved UiT tas normalt sett alle kvalifiserte søkere fra forkursene opp til ingeniørutdanningene.

Realfagskurs

Kurset er et tilbud til søkere som har generell studiekompetanse, men som mangler nødvendige kunnskaper i matematikk og fysikk. Denne søkergruppen har ikke behov for å ta hele forkurset, men ønsker gjerne å bruke ett til to semestre på å skaffe seg nødvendige kunnskaper i matematikk og fysikk uten å måtte ta fagene som privatist i videregående opplæring. Realfagskurset er slik sett skreddersydd for denne gruppen. I Narvik har det lenge vært et tilbud om egne realfagskurs rettet mot denne søkergruppen. I tillegg er det i dag tilbud om realfagskurs ved høyskolene i Bergen, Østfold, Sørøst-Norge, samt ved universitetene i Stavanger, Agder og NTNU.

² Se s. 16 i rapporten: <http://fagskole.wikispaces.com/file/view/Rapport+om+forkurs+realfagskurs+og+TRESS.pdf>

Det er planer om å tilby et tilsvarende kurs i Tromsø fra våren 2017. Universitetsdirektøren orienterte styret om planene i saken hvor studieprogramporteføljen for opptak til studieåret 2016/2017 ble gjennomgått. Kurset i Tromsø er også ment å kunne være et tilbud til søkere som mangler et av de spesielle opptakskravene som kreves for opptak til enkelte helsefag, realfag, samt natur- og miljøfag.

Tabell 2: Oversikt over opptatte studenter (registret møtt) på realfagskurset i perioden 2013-2015

Realfagskurs (søkere møtt)	2013	2014	2015
Narvik	51	17	25
Alta	-	-	13
Bodø	-	-	20
Mo i Rana	-	-	16

Kilde: Felles Studentsystem (FS)

Søkere som har generell studiekompetanse og som har bestått et realfagskurs på mist ett semesters omfang med fordypning i matematikk og fysikk, er kvalifisert for å søke videre opptak til blant annet 3-årige ingeniørutdanninger. Realfagskurset er verken studiepoenggivende eller definert som en grunnutdanning regulert av forskrift om opptak til høyere utdanning. Realfagskurset er inntatt i en ny bestemmelse i forskrift om opptak til studier ved UiT som ble vedtatt av rektor på fullmakt den 14. februar i år.

Finansiering av forkursene og realfagskursene

Universitetsdirektøren legger til grunn at forkursene og realfagskursene skal finansieres over fakultetenes egne budsjett. Dersom enkelte av kursene skal finansieres av ekstern oppdragsgiver, må dette avklares i samråd med universitetsdirektøren ved Avdeling for utdanning og Avdeling for økonomi i god tid før den samlede studieprogramporteføljen skal behandles av universitetsstyret.

Oppsummering

I denne saken har universitetsstyret fått en orientering om opptaket til 1-årig forkurs- og realfagskurs ved UiT. Kursene tilbys i henhold til de nasjonale føringene som både KD og UHR har lagt grunn for opptak til ingeniør- og sivilingeniørutdanninger. Universitetsdirektøren mener det er viktig at UiT fortsatt tilbyr disse løpene ved campuser som har teknologiske utdanningstilbud. Særlig forkursene må ses på som en viktig rekrutteringsvei inn til de 3-årige ingeniørutdanningene. Det er grunn til å anta at de fleste som fullfører forkurset ved UiT vil velge å søke videre opptak til UiTs ingeniørutdanninger. Opptakstallene de senere årene har vist at det er til dels svært utfordrende å rekruttere et tilstrekkelig antall eksterne søkere til flere av ingeniørutdanningene.

Realfagskurset er et forholdsvis nytt tilbud ved UiT, sammenlignet med forkurset. Universitetsdirektøren har tidligere stilt seg positiv til planene om å etablere et slikt kurs i Tromsø. Kurset har lenge vært etterspurt, da mange søkere ikke har behov for å ta fullt forkurs for å bli kvalifisert for opptak til studier hvor det er krav om matematikk og fysikk fra videregående opplæring.

Universitetsdirektøren presiserer at disse kursene som utgangspunkt skal finansieres over fakultetenes eget budsjett. Dersom enkelte av kursene skal finansieres av ekstern oppdragsgiver, må dette avklares i samråd med universitetsdirektøren ved Avdeling for utdanning og Avdeling for økonomi i god tid før den samlede studieprogramporteføljen skal behandles av universitetsstyret.

Lasse Lønnum
universitetsdirektør

Heidi Adolfsen
studiedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: Jørund Jørgensen, Avdeling for utdanning

Vedlegg

1 Nasjonal fagplan for forkurs for ettårig forkurs for ingeniør- og sivilingeniørutdanning